# DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 16 november 2000 *

I mål C-291/98 P,

**Sarrió SA**, Barcelona (Spanien), företrätt av advokaten A. Mazzoni, Milano, advokaten M. Siragusa, Rom, och advokaten F. Maria Moretti, Venedig, delgivningsadress: advokatbyrån Elvinger, Hoss & Prussen, 2, place Winston Churchill, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 14 maj 1998 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (tredje avdelningen i utökad sammansättning) i mål T-334/94, Sarrió mot kommissionen (REG 1998, s. II-1439), i vilket det förs talan om upphävande av denna dom,

i vilket den andra parten är:

**Europeiska gemenskapernas kommission**, företrädd av R. Lyal, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten A. Dal Ferro, Vicenza, delgivnings-

* Rättegångsspråk: italienska.

adress: rättstjänsten, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. La Pergola samt domarna M. Wathelet (referent), D.A.O. Edward, P. Jann och L. Sevón,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 18 maj 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

## Dom

1 Sarrió SA har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 28 juli 1998, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen överklagat den dom som förstainstansrätten meddelade den 14 maj 1998 i mål T-334/94, Sarrió SA mot kommissionen (REG 1998, s. II-1439, nedan kallad den överklagade domen), genom vilken förstainstansrätten delvis ogiltigförklarade kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/C/33.833 — kartong) (EGT L 243, s. 1, nedan kallat beslutet) och ogillade talan i övrigt.

## Bakgrund

2 Genom beslutet bötfälldes 19 tillverkare och leverantörer av kartong inom gemenskapen för att ha överträtt artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG).

3 Det framgår av den överklagade domen att detta beslut var en följd av de informella klagomål som år 1990 ingavs av British Printing Industries Federation (en branschorganisation som företräder majoriteten av tillverkarna av tryckta förpackningar i Förenade kungariket) och av Fédération française du cartonnage samt av de undersökningar som i april 1991, utan förvarning, genomfördes av kommissionens tjänstemän i enlighet med artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets

artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8) vid ett flertal företag och branschorganisationer inom kartongbranschen.

4 De uppgifter som erhölls genom dessa undersökningar och genom begäran om upplysningar och handlingar föranledde kommissionen att dra slutsatsen att de berörda företagen från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april 1991 (i flertalet fall) hade deltagit i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget. Kommissionen beslutade följaktligen att inleda ett förfarande för tillämpning av sistnämnda bestämmelse. Genom skrivelse av den 21 december 1992 sände kommissionen ett meddelande om anmärkningar till vart och ett av de berörda företagen. Samtliga dessa företag besvarade meddelandet skriftligen. Nio företag begärde att få yttra sig muntligen.

5 Efter det att förfarandet hade avslutats antog kommissionen beslutet, som innehåller följande bestämmelser:

*"Artikel 1*

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (som är verksamt under namnet BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (tidigare Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (tidigare Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española

SA (tidigare Tampella Española SA) och Moritz J. Weig GmbH & Co KG har överträtt artikel 85.1 i fördraget genom att deltaga,

— vad beträffar Buchmann och Rena från omkring mars 1988 till i vart fall slutet av år 1990,

— vad beträffar Enso Española i vart fall från mars 1988 till i vart fall slutet av april 1991,

— vad beträffar Gruber & Weber från i vart fall år 1988 till slutet av år 1990,

— vad beträffar övriga fall från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april år 1991,

i ett avtal och ett samordnat förfarande som inleddes vid halvårsskiftet 1986 och som innebar att kartongleverantörer inom Europeiska gemenskapen

— samlades regelbundet till hemliga och institutionaliserade möten i syfte att diskutera och enas om en gemensam konkurrensbegränsande branschplan,

— enades om regelbundna prishöjningar för varje produktkvalitet i de olika nationella valutorna,

— planlade och genomförde samtidiga och enhetliga prishöjningar inom hela Europeiska gemenskapen,

— enades om att bibehålla de största tillverkarnas marknadsandelar på konstanta nivåer, men med möjlighet till vissa ändringar,

— allt oftare från och med början av år 1990 vidtog samordnade åtgärder för att kontrollera tillförseln till den gemensamma marknaden i syfte att säkerställa genomförandet av de nämnda samordnade prishöjningarna,

— utbytte information om leveranser, priser, driftstopp, orderstock och kapacitetsutnyttjandegrad för att främja ovannämnda åtgärder.

*Artikel 2*

De i artikel 1 uppräknade företagen skall omedelbart upphöra med ovannämnda överträdelser om detta inte redan har skett. De skall i framtiden inom ramen för sin verksamhet inom kartongbranschen avhålla sig från avtal eller samordnade förfaranden som kan ha samma eller liknande syfte eller resultat, inklusive varje form av utbyte av information om företagens verksamhet

a) genom vilket deltagarna informeras direkt eller indirekt om andra individuella tillverkares produktion, försäljning, orderstock, kapacitetsutnyttjandegrad, försäljningspriser, omkostnader eller marknadsföringsplaner, eller

b) genom vilket ett gemensamt förhållningssätt till priser eller kontroll av produktionen inom branschen främjas, underlättas eller uppmuntras, även om inga individuella uppgifter lämnas, eller

c) som gör det möjligt för de berörda företagen att fullgöra eller iaktta varje uttryckligt eller tyst avtal om pris eller marknadsuppdelning inom gemenskapen.

Varje system för utbyte av allmänna uppgifter till vilket de är anslutna, såsom Fides-systemet eller dess efterföljare, skall vara utformat på ett sådant sätt att det utesluter inte bara alla uppgifter som kan göra det möjligt att identifiera enskilda tillverkares agerande, utan även alla uppgifter om inkommande order och orderstock, förväntad utnyttjandegrad av produktionskapaciteterna (i båda fallen, även om det rör sig om sammanställda uppgifter) eller enskilda maskiners produktionskapacitet.

Varje system för informationsutbyte av detta slag skall inskränkas till insamling och tillhandahållande av produktions- och försäljningsstatistik i sammanställd form som inte skall kunna användas för att främja eller underlätta ett gemensamt branschagerande.

Företagen skall, utöver det tillåtna utbytet, även avhålla sig från varje form av informationsutbyte som är av betydelse för konkurrensen samt från möten eller kontakter i syfte att diskutera betydelsen av den information som har utbytts eller branschens eller de enskilda tillverkarnas möjliga eller sannolika reaktion på denna information.

De nödvändiga ändringarna av varje eventuellt system för informationsutbyte skall vara genomförda inom tre månader från delgivningen av detta beslut.

*Artikel 3*

Nedanstående företag åläggs följande böter för de överträdelser som har konstaterats i artikel 1:

...

xv) Sarrió SpA, böter på 15 500 000 ecu.

..."

6 Av de faktiska omständigheterna i målet, såsom de återges i den överklagade domen, framgår vidare följande:

"13 Enligt beslutet begicks överträdelsen inom ramen för ett organ kallat 'Product Group Paperboard' (nedan kallat PG Paperboard) som var sammansatt av ett flertal grupper eller kommittéer.

14 Vid halvårsskiftet 1986 tillfördes 'Presidents Working Group' (nedan kallad PWG) till detta organ, i vilken företrädare på hög nivå från de största kartongleverantörerna i gemenskapen (omkring åtta företag) ingick.

15 PWG:s verksamhet bestod bland annat i diskussioner om och samordning av marknader, marknadsandelar, priser och kapacitet. I synnerhet fattades allmänna beslut om tidsplanen för och nivån på de prishöjningar som tillverkarna skulle genomföra.

16 PWG rapporterade till 'President Conference' (nedan kallad PC), i vilken nästan samtliga verkställande direktörer för de berörda företagen (mer eller mindre regelbundet) deltog. PC sammanträdde två gånger per år under den aktuella perioden.

17 Vid slutet av år 1987 bildades 'Joint Marketing Committee' (nedan kallad JMC). Dess huvudsakliga uppgift var dels att besluta om och, i förekommande fall, hur prishöjningar skulle kunna genomföras, dels att ange hur de prisinitiativ som tagits av PWG skulle kunna genomföras i varje land och i förhållande till de viktigaste kunderna för att åstadkomma ett system med likvärdiga priser inom Europa.

18 Slutligen diskuterade den ekonomiska kommittén (nedan kallad COE) bland annat prisvariationerna på de nationella marknaderna och orderstocken samt rapporterade sina slutsatser till JMC eller, fram till slutet av år 1987, till Marketing Committee som var JMC:s föregångare. COE bestod av försäljningsdirektörer från flertalet av de berörda företagen och sammanträdde vid flera tillfällen varje år.

19 Det framgår vidare av beslutet att kommissionen ansåg att PG Paperboards verksamhet främjades av ett informationsutbyte som möjliggjordes genom förvaltningsbolaget Fides med säte i Zürich (Schweiz). Enligt beslutet lämnade flertalet av medlemmarna av PG Paperboard regelbundna rapporter till Fides om order, produktion, försäljning och kapacitetsutnyttjande. Dessa rapporter bearbetades inom ramen för Fides-systemet, och de sammanställda uppgifterna översändes till deltagarna.

20 Sökanden, bolaget Sarrió SA (nedan kallat Sarrió), är resultatet av en fusion år 1990 mellan den största italienska tillverkaren Saffas kartongdivision och den spanska tillverkaren Sarrió (punkt 11 i övervägandena i beslutet). Sarrió förvärvade även den spanska tillverkaren Prat Carton år 1991 (samma punkt).

21 Sarrió har ansetts som ansvarigt för Prat Cartons deltagande i den påtalade överenskommelsen under hela den tid som detta deltagande pågick (punkt 154 i övervägandena i beslutet).

22 Sarrió tillverkar huvudsakligen GD-kartong, men även GC-kartong."

7 Sexton av de andra berörda arton företagen samt fyra finska företag, som var medlemmar av branschorganisationen Finnboard, och som i denna egenskap ansågs vara solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som hade ålagts Finnboard, väckte också talan mot beslutet (mål T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94—T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 och T-354/94 samt de förenade målen T-339/94—T-342/94).

## Den överklagade domen

8 Klaganden yrkade vid förstainstansrätten att rätten skulle ogiltigförklara beslutet, och i andra hand ogiltigförklara artikel 2 i detsamma samt upphäva eller åtminstone nedsätta de böter som bolaget hade ålagts.

*Yrkandet att beslutet skulle ogiltigförklaras*

9 Klaganden åberopade vid förstainstansrätten nio grunder till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring av beslutet. Förstainstansrätten underkände samtliga grunder förutom den sista, under vilken klaganden gjorde gällande att Prat Carton inte hade deltagit i överträdelsen.

10 Förstainstansrätten fastställde i detta avseende följande:

> "250 ... kommissionen har bevisat att Prat Carton från juni 1990 till februari 1991 deltog i en samverkan kring såväl pri[s-] som driftstopp. Prat Cartons deltagande i en samverkan kring marknadsandelar under samma period har emellertid inte styrkts i erforderlig utsträckning. Vad slutligen beträffar den föregående perioden, det vill säga från halvårsskiftet 1986 till juni 1990, har kommissionen inte visat att Prat Carton deltog i de moment som tillsammans utgör överträdelsen."

11 Med hänsyn till de grunder som klaganden har åberopat till stöd för överklagandet återges nedan endast de avsnitt i den överklagade domen som rörde yrkandet om ogiltigförklaring av beslutet där förstainstansrätten bedömde anmärkningarna att det inte hade förekommit samordning av transaktionspriser

och att motiveringsskyldigheten hade åsidosatts, att klaganden inte hade deltagit i en överenskommelse som syftade till att frysa marknadsandelarna och kontrollera utbudet samt att kommissionen hade gjort en oriktig bedömning av Fides system för informationsutbyte.

Huruvida det inte hade förekommit samordning av transaktionspriser och huruvida motiveringsskyldigheten hade åsidosatts

12 Vid förstainstansrätten bestred klaganden att den samordning av tillkännagivna priser som bolaget hade deltagit i avsåg transaktionspriserna. Bolaget gjorde även gällande att kommissionen inte klart hade angett om den ansåg att den samordning av priserna som Sarrió hade gjorts ansvarigt för omfattade inte endast de tillkännagivna priserna (vilket klaganden hade medgett) utan även transaktionspriserna. Därigenom hade kommissionen åsidosatt motiveringsskyldigheten och rätten till försvar.

13 Förstainstansrätten fastställde följande:

"50 Innan förstainstansrätten tar ställning till sökandens argument, att samordningen inte omfattade transaktionspriser, finns det anledning att bedöma om kommissionen i sitt beslut verkligen har gjort gällande att samordningen omfattade sådana priser.

51 Det kan i detta avseende konstateras för det första att det i artikel 1 i beslutet inte preciseras vilket slag av pris som har varit föremål för samordnade höjningar.

52 För det andra framgår det inte av beslutet att kommissionen skulle ha hävdat att tillverkarna hade fastställt eller haft för avsikt att fastställa enhetliga transaktionspriser. I synnerhet punkterna 101 och 102 i övervägandena, angående 'de samordnade prisinitiativens betydelse för prisnivån', styrker att kommissionen ansåg att prisinitiativen avsåg katalogpriserna och syftade till att åstadkomma en höjning av transaktionspriserna. I punkt 101 anges bland annat följande: 'Även om samtliga tillverkare var ense om att genomföra hela höjningen, kunde möjligheten att kunderna bytte till en billigare kvalitet eller produkt medföra att vissa tillverkare gjorde eftergifter för sina fasta kunder vad beträffar tidpunkten för höjningarna eller genom att ge kunderna extraförmåner i form av mängdrabatter, för att på så vis förmå dem att godta hela grundprishöjningen. Det var därför ofrånkomligt att det tog viss tid innan prishöjningarna slog igenom' (punkt 101 sjätte stycket i övervägandena).

53 Av beslutet följer således att kommissionen ansåg att syftet med tillverkarnas prissamverkan var att de samordnade höjningarna av de tillkännagivna priserna skulle medföra att transaktionspriserna höjdes. I detta avseende anges i punkt 101 första stycket i övervägandena i beslutet att 'tillverkarna inte nöjde sig med att meddela de överenskomna prishöjningarna, utan vidtog, med några få undantag, konkreta åtgärder för att säkerställa att höjningarna verkligen tillämpades i förhållande till kunderna'. Situationen i föreliggande mål skiljer sig därför från den situation domstolen tog ställning till i domen i det ovannämnda målet Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mot kommissionen, eftersom kommissionen, till skillnad från det beslut som gav upphov till ovannämnda dom, i det aktuella beslutet inte gör gällande att företagen har ägnat sig åt en direkt samordning av transaktionspriserna.

54 Denna bedömning i beslutet får stöd av de handlingar som kommissionen har förebringat.

...

57 Vidare har sökanden vid sammanträdet medgett att de tillkännagivna priserna användes som utgångspunkt för förhandlingarna om transaktionspriserna med kunderna. Detta förhållande bekräftar att det slutliga målet var en höjning av transaktionspriserna. I detta avseende är det tillräckligt att framhålla att det helt skulle sakna betydelse att tillverkarna överenskom och fastställde enhetliga katalogpriser, om dessa priser inte hade någon verklig inverkan på transaktionspriserna.

58 Vad beträffar sökandens argument, att ovissheten i fråga om syftet med samordningen i sig utgör ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten, finns det anledning erinra om att artikel 1 i beslutet inte på något sätt preciserar det pris som var föremål för samverkan.

59 I ett sådant fall skall beslutet i enlighet med fast rättspraxis tolkas mot bakgrund av dess motivering (se till exempel domstolens dom av den 16 december 1975 i de förenade målen 40/73—48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 och 114/73, Suiker Unie m.fl. mot kommissionen, REG 1975, s. 1663, punkt 122—124).

60 Av det som anförts ovan följer i det aktuella fallet att kommissionen i övervägandena i beslutet gav en tillfredsställande redogörelse för att samordningen gällde katalogpriserna och att syftet var en höjning av transaktionspriserna.

61 Talan kan följaktligen inte vinna bifall på denna grund."

Huruvida klaganden inte hade deltagit i en överenskommelse som syftade till att frysa marknadsandelarna och kontrollera utbudet

14 Klaganden gjorde vid förstainstansrätten gällande att kommissionen inte hade tillräckliga bevis vare sig för en samordning som syftade till att frysa marknadsandelar eller för en samordning som syftade till att kontrollera utbudet och att kommissionen i varje fall inte hade bevisat att sökanden deltagit i dessa.

15 Klaganden tillade att företagens verkliga agerande inte hade varit förenligt med kommissionens påstående.

16 Beträffande frågan huruvida det hade förekommit samordning som syftade till att frysa marknadsandelar eller att kontrollera utbudet fastställde förstainstansrätten följande:

"106 Av vad som ovan anförts kan konstateras att kommissionen i tillräcklig grad har bevisat att det förekommit en samverkan kring marknadsandelarna mellan deltagarna i PWG:s möten samt en samverkan kring driftstoppen mellan samma företag. Eftersom det inte har bestritts att Sarrió har deltagit i PWG:s möten och då detta företag uttryckligen omnämns i de viktigaste bevisen (Storas förklaringar och bilaga 73 till meddelandet om anmärkningar), var det riktigt av kommissionen att anse att sökanden deltagit i dessa två fall av samverkan."

17 Beträffande klagandens verkliga agerande fastställde förstainstansrätten följande:

"115 Enligt den andra och tredje delgrunden var företagens verkliga agerande inte förenligt med kommissionens påstående om förekomsten av de två bestridda fallen av samverkan. Dessa delgrunder kan dock inte heller godtas.

116 För det första skall förekomsten av en samverkan mellan medlemmarna av PWG kring de två aspekterna av 'politiken inriktad på pris framför kvantitet' inte blandas samman med genomförandet av denna politik. De bevis som kommissionen har förebringat har ett sådant bevisvärde att upplysningar om sökandens verkliga agerande på marknaden inte kan inverka på kommissionens slutsatser om själva förekomsten av en samverkan kring de två aspekterna av den omtvistade politiken. På sin höjd skulle sökandens påståenden kunna syfta till att visa att dess agerande inte överensstämde med det som överenskommits mellan de företag som träffats inom ramen för PWG.

117 För det andra vederläggs kommissionens slutsatser inte av sökandens uppgifter. Det kan framhållas att kommissionen uttryckligen medger att samverkan kring marknadsandelarna 'inte innefattade ett officiellt system för sanktioner eller kompensation... för att stärka avtalet om marknadsandelarna' och att vissa stora tillverkares marknadsandelar ökade svagt från år till år (se bland annat punkterna 59 och 60 i övervägandena i beslutet). Kommissionen har vidare påpekat att industrin utnyttjade full kapacitet ända fram till början av år 1990 och att driftstopp praktiskt taget inte ansågs nödvändiga fram till denna tidpunkt (punkt 70 i övervägandena i beslutet).

118 För det tredje framgår det av fast rättspraxis att den omständigheten, att ett företag inte rättar sig efter resultaten av möten som haft ett uppenbart konkurrensbegränsande syfte, inte innebär att företagets ansvar på grund av att det har deltagit i överenskommelsen bortfaller, så länge det inte offentligt tagit avstånd från dessa mötens innehåll (se till exempel förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-141/89, Tréfileurope mot kommissionen, REG 1995, s. II-791, punkt 85). Även om det antas att sökandens agerande på marknaden inte överensstämde med det överenskomna agerandet, påverkar detta inte på något sätt företagets ansvar för överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget."

Huruvida kommissionen hade gjort en oriktig bedömning av Fides system för informationsutbyte

18 Klaganden gjorde vid förstainstansrätten gällande att Fides system för informationsutbyte inte var av sådant slag att det främjade en samverkan och att det således inte var oförenligt med artikel 85 i fördraget.

19 Förstainstansrätten fastställde att denna grund inte kunde tas upp till sakprövning och motiverade detta på följande sätt:

"155 Förstainstansrätten erinrar om att enligt artikel 48.2 första stycket i rättegångsreglerna får nya grunder inte åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet.

156 Den grund under vilken det har gjorts gällande att kommissionen har gjort en felaktig bedömning av Fides system för informationsutbyte har åberopats av sökanden för första gången i samband med repliken och föranleds inte av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet."

*Yrkandet att artikel 2 i beslutet skulle ogiltigförklaras*

20 Förstainstansrätten biföll yrkandet att beslutet skulle ogiltigförklaras med avseende på klaganden i fråga om artikel 2 första till och med fjärde styckena i beslutet, dock med undantag av följande avsnitt:

"De i artikel 1 uppräknade företagen skall omedelbart upphöra med ovannämnda överträdelser om detta inte redan har skett. De skall i framtiden inom

ramen för sin verksamhet inom kartongbranschen avhålla sig från avtal eller samordnade förfaranden som kan ha samma eller liknande syfte eller resultat, inklusive varje form av utbyte av information om företagens verksamhet:

a) genom vilket deltagarna informeras direkt eller indirekt om andra individuella tillverkares produktion, försäljning, orderstock, kapacitetsutnyttjandegrad, försäljningspriser, omkostnader eller marknadsföringsplaner.

Varje system för utbyte av allmänna uppgifter till vilket de är anslutna, såsom Fides-systemet eller dess efterföljare, skall vara utformat på ett sådant sätt att det utesluter alla uppgifter som kan göra det möjligt att identifiera enskilda tillverkares agerande."

*Yrkandet att böterna skulle upphävas eller nedsättas*

21 Klaganden åberopade vid förstainstansrätten tio grunder till stöd för sitt yrkande att böterna skulle upphävas eller nedsättas. Med tre av dessa grunder gjorde klaganden i tur och ordning gällande att motiveringsskyldigheten och rätten till försvar hade åsidosatts vid beräkningen av böterna, att det hade förekommit ett metodfel vid beräkningen av böterna och att den del av böterna som motsvarade den överträdelse som tillskrivits Prat Carton hade beräknats felaktigt samt att motiveringsskyldigheten hade åsidosatts i detta avseende.

Huruvida motiveringsskyldigheten och rätten till försvar hade åsidosatts vid beräkningen av böterna

22 Vid förstainstansrätten anmärkte klaganden att kommissionen inte hade redovisat i beslutet vilka kriterier den hade tillämpat och klaganden hade därför inte kunnat göra en verklig kontroll av beslutets lagenlighet, vilket utgjorde ett uppenbart åsidosättande av bolagets rätt till försvar.

23 Förstainstansrätten fastställde följande:

"341 Enligt fast rättspraxis har skyldigheten att motivera ett individuellt beslut till syfte att göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörde de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett sådant fel att det är möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se bland annat förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 51).

342 Omfattningen av skyldigheten att motivera ett beslut om att, som i föreliggande fall, ålägga ett flertal företag böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, skall fastställas mot bakgrund av att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är skall göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (beslut i det ovannämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54).

343 Kommissionen förfogar vid fastställandet av varje bötesbelopp över ett utrymme för skönsmässig bedömning, och den kan av denna anledning inte anses skyldig att tillämpa en exakt matematisk formel (se med samma innebörd domen i det ovannämnda målet Martinelli mot kommissionen, punkt 59).

344 I beslutet framgår, av punkt 168 respektive punkt 169 i övervägandena, de kriterier som beaktades för att fastställa den allmänna bötesnivån och de individuella bötesbeloppen. Vad i övrigt avser individuella böter förklarar kommissionen i punkt 170 i övervägandena att de företag som deltog i PWG:s möten i princip ansågs som 'huvudmän' för överenskommelsen, medan övriga företag ansågs som 'ordinarie deltagare' i den. Slutligen anser kommissionen i punkterna 171 och 172 i övervägandena att de bötesbelopp som Rena och Stora har ålagts skall reduceras väsentligt på grund av att de samarbetat aktivt med kommissionen samt att åtta andra företag, däribland sökanden, likaså kan erhålla en något mindre reduktion på grund av att de i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte förnekade de huvudsakliga faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundade sina anmärkningar.

345 I sina inlagor i målet vid förstainstansrätten samt i sitt svar på rättens skriftliga fråga har kommissionen förklarat att böterna beräknades på grundval av omsättningen på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990 för vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet. Böter på en grundnivå om 9 procent eller 7,5 procent av den individuella årsomsättningen ålades således de företag som ansågs som 'huvudmän' för överenskommelsen respektive de övriga företagen. Slutligen tog kommissionen hänsyn till vissa företags eventuellt samarbetsvilliga inställning under förfarandet vid kommissionen. Två företag fick av detta skäl sina böter reducerade med två tredjedelar, medan andra företags böter reducerades med en tredjedel.

346 Det framgår för övrigt av en tabell som kommissionen har tillhandahållit, och som innehåller uppgifter om fastställandet av varje individuellt bötesbelopp, att även om dessa inte har fastställts genom en strikt matematisk tillämpning av enbart ovannämnda sifferuppgifter har nämnda uppgifter emellertid systematiskt beaktats vid beräkningen av böterna.

347 I beslutet preciseras emellertid inte att böterna har beräknats på grundval av varje företags omsättning på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990. I beslutet nämns inte heller de procentsatser på 9 respektive 7,5 procent som tillämpades för att beräkna de böter som ålades de företag som ansågs som 'huvudmän' respektive de företag som ansågs som 'ordinarie deltagare'. Procentsatserna för reduktionen av böterna för Rena och Stora respektive åtta andra företag anges inte heller.

348 Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning anse att punkt 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264).

349 För det andra, då, i likhet med det aktuella fallet, bötesbeloppen har fastställts genom att vissa bestämda uppgifter systematiskt beaktats, kan företagen, om var och en av dessa faktorer anges i beslutet, lättare bedöma dels om kommissionen har begått ett fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet, dels om det individuella bötesbeloppet är berättigat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. I föreliggande fall skulle ett omnämnande i beslutet av de ifrågavarande faktorerna, närmare bestämt den aktuella årsomsättningen, referensåret, de grundläggande procentsatser som tillämpats samt procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppen, inte ha inneburit att de exakta årsomsättningarna för de företag som var mottagare av beslutet implicit avslöjades, vilket hade utgjort ett åsidosättande av artikel 214 i fördraget. Det slutliga individuella bötesbeloppet är, som kommissionen själv har framhållit, inte ett resultat av en strikt matematisk tillämpning av dessa faktorer.

350 Kommissionen har för övrigt medgett under sammanträdet att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet angav de faktorer som systematiskt

hade beaktats och avslöjats under en presskonferens samma dag som beslutet antogs. Det kan i detta hänseende erinras om att, enligt fast rättspraxis, motiveringen av ett beslut skall ingå i själva beslutet och att hänsyn inte kan tas till kommissionens efterföljande förklaringar annat än i särskilda fall (se förstainstansrättens dom av den 2 juli 1992 i mål T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening mot kommissionen, REG 1992, s. II-1931, punkt 131, svensk specialutgåva, häfte 13, och med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen, REG 1991, s. II-1439, punkt 136).

351 Trots dessa konstateranden skall det påpekas att motiveringen av de fastställda bötesbeloppen i punkt 167—172 i övervägandena i beslutet är minst lika detaljerad som kommissionens motiveringar av tidigare beslut om liknande överträdelser. Även om en invändning om bristande motivering är sådan att förstainstansrätten ex officio kan ta upp den till prövning, hade, vid den tidpunkt då beslutet fattades, ingen kritik riktats från gemenskapsdomstolens sida mot kommissionens praxis i fråga om motivering av ålagda böter. Det var först i dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063), punkt 142, och i två andra domar som avkunnades samma dag i mål T-147/89, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen (REG 1995, s. II-1057, publicerad i sammandrag) och i mål T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (REG 1995, s. II-1191, publicerad i sammandrag) som förstainstansrätten för första gången framhöll att det är önskvärt att företagen i detalj kan ta del av det sätt på vilket de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

352 Av detta följer att när kommissionen i ett beslut konstaterar att konkurrensreglerna har överträtts och ålägger de företag som har deltagit i överträdelsen böter skall kommissionen, om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet så att mottagarna av det skall kunna kontrollera om bötesnivån är välgrundad och bedöma om det eventuellt förekommit diskriminering.

353 Mot bakgrund av de speciella omständigheter som angetts i punkt 351 ovan, och med hänsyn till att kommissionen under domstolsförfarandet har visat sig villig att lämna alla upplysningar som är av relevans för hur böterna har beräknats, skall bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats inte i föreliggande fall anses utgöra ett sådant åsidosättande av motiveringsskyldigheten att det finns skäl att helt eller delvis upphäva de ålagda böterna. Sökanden har slutligen inte visat att den har hindrats från att på ändamålsenligt sätt göra gällande sin rätt till försvar.

354 Talan kan följaktligen inte bifallas på denna grund."

Huruvida det hade förekommit ett metodfel vid beräkningen av böterna

24 Klaganden hävdade vid förstainstansrätten att kommissionen inte hade beaktat valutakursförändringarnas inverkan vid fastställelsen av böterna, särskilt som både den spanska pesetan och den italienska liren kraftigt hade sjunkit i värde i förhållande till ecun och andra europeiska valutor sedan år 1990. Klaganden tillade att sådana faktorer som valutakursförändringar — vilka saknar samband med den överträdelse som skall beivras och som inte kan tillskrivas den som är skyldig till överträdelsen — inte borde få inverka på bötesbeloppet. Enligt klaganden medförde beslutet även en omotiverad särbehandling, eftersom valutakursförändringarna fullständigt hade ändrat förhållandet mellan de olika ålagda böterna. Klaganden drog slutsatsen att det inte fanns någon skyldighet för kommissionen att uttrycka bötesbeloppet i ecu och att den således borde ha uttryckt böterna i nationell valuta för att undvika oberättigad särbehandling.

25 Förstainstansrätten fastställde följande:

"392 I artikel 4 i beslutet föreskrivs att de ålagda böterna skall betalas i ecu.

393 Det kan påpekas att det inte finns något som hindrar kommissionen från att uttrycka böterna i ecu, vilket är en myntenhet som kan omräknas i nationell valuta. Detta underlättar dessutom för företagen att jämföra de ålagda bötesbeloppen. Den omständigheten att ecun kan omräknas i nationell valuta skiljer den även från de 'beräkningsenheter' som nämns i artikel 15.2 i förordning nr 17. Domstolen har med avseende på dessa beräkningsenheter uttryckligen medgett att, eftersom dessa enheter inte utgör en betalningsvaluta, bötesbeloppet måste uttryckas i nationell valuta (domen i det ovannämnda målet Société anonyme générale sucrière m.fl. mot kommissionen, punkt 15).

394 Sökandens kritik av lagligheten av kommissionens metod att räkna om företagens aktuella årsomsättningar i ecu enligt den genomsnittliga växelkursen för samma år (1990) kan inte godtas.

395 För det första skall kommissionen normalt tillämpa en enda och samma metod för att beräkna de böter som åläggs företag som har deltagit i en och samma överträdelse (se domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 122).

396 För att kunna jämföra de olika uppgifter om omsättningar som har meddelats i respektive nationell valuta av de berörda företagen skall kommissionen vidare omräkna årsomsättningarna i en och samma mynten-

het. Eftersom värdet av ecun fastställs i förhållande till varje medlemsstats valuta var det riktigt av kommissionen att omräkna varje företags årsomsättning i ecu.

397 Det var likaledes riktigt av kommissionen att grunda sig på omsättningen från referensåret (1990) och att omräkna denna omsättning i ecu på grundval av den genomsnittliga växelkursen för detta år. För det första har beaktandet av varje företags omsättning under referensåret, närmare bestämt det sista helår under vilket överträdelsen pågick, gjort det möjligt för kommissionen att bedöma varje företags storlek och ekonomiska styrka samt omfattningen av den överträdelse som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till. Samtliga dessa omständigheter var relevanta för bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till (se domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkterna 120 och 121). För det andra har kommissionen, genom att använda sig av den genomsnittliga växelkursen för referensåret vid omräkningen av de aktuella omsättningarna i ecu, kunnat undvika att eventuella valutakursförändringar som inträffat efter det att överträdelsen upphört påverkade bedömningen av företagens storlek och ekonomiska styrka och omfattningen av den överträdelse som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till samt följaktligen även bedömningen av hur allvarlig överträdelsen skulle anses vara. Bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är skall nämligen grundas på det verkliga ekonomiska läget vid den tid då överträdelsen begicks.

398 Argumentet att omsättningen för referensåret borde ha omräknats i ecu på grundval av den växelkurs som gällde då beslutet antogs kan följaktligen inte godtas. Metoden att beräkna böterna på grundval av den genomsnittliga växelkursen för referensåret gör att det går att undvika de oberäkneliga effekterna av förändringar av de nationella valutornas verkliga värden som kan inträffa, och som faktiskt i föreliggande fall även inträffade, mellan referensåret och det år då beslutet antogs. Om denna metod innebär att ett bestämt företag skall betala ett belopp uttryckt i nationell valuta som är nominellt högre eller lägre än det belopp som skulle ha betalats för det fall den växelkurs hade tillämpats som gällde då beslutet antogs, är detta inget annat än en logisk följd av förändringarna i de olika nationella valutornas verkliga värde.

399 Det kan tilläggas att flera av de företag som var mottagare av beslutet innehar kartongfabriker i mer än ett land (se punkterna 7, 8 och 11 i övervägandena i beslutet). Vidare bedriver de företag som var mottagare av beslutet i allmänhet verksamhet i mer än en medlemsstat genom lokala representanter. De genomför följaktligen transaktioner i flera olika nationella valutor. En omfattande andel av sökandens egen omsättning härrör från exportmarknaderna. Då överträdelser av artikel 85.1 i fördraget beivras i ett beslut såsom det omtvistade beslutet, och då de företag som är mottagare av beslutet i allmänhet bedriver verksamhet i flera medlemsstater, utgörs omsättningen för referensåret — omräknad i ecu i enlighet med den genomsnittliga växelkursen för detta år — av de sammanlagda omsättningarna i varje land där företaget är verksamt. Omsättningen avspeglar således klart de berörda företagens ekonomiska situation under referensåret.

400 Slutligen skall undersökas om, såsom sökanden har påstått, den gräns som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17, motsvarande 'tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning', överskridits på grund av valutakursförändringar som inträffat efter referensåret.

401 I enlighet med domstolens rättspraxis hänvisar procentsatsen i denna bestämmelse till den totala omsättningen i det berörda företaget (se domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, punkt 119).

402 I enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 är 'föregående räkenskapsår' det år som föregick det datum då beslutet antogs, det vill säga i föreliggande fall de berörda företagens senaste hela räkenskapsår före den 13 juli 1994.

403 Med hänsyn till dessa omständigheter måste det på grundval av de upplysningar som sökanden lämnade som svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten konstateras att bötesbeloppet, omräknat i nationell valuta i enlighet med den växelkurs som gällde då beslutet offentliggjordes, inte överstiger 10 procent av sökandens totala omsättning för år 1993.

404 Mot bakgrund av det ovan anförda kan talan inte vinna bifall på denna grund."

Huruvida den del av böterna som motsvarade den överträdelse som tillskrivits Prat Carton hade beräknats felaktigt och huruvida motiveringsskyldigheten hade åsidosatts i detta avseende

26 Klaganden gjorde vid förstainstansrätten gällande att kommissionen hade beräknat den del av böterna som motsvarade Prat Cartons påstådda överträdelse felaktigt, eftersom den hade använt samma procentsats av omsättningen som för klaganden, det vill säga 9 procent minskat med en tredjedel, med anledning av att företaget hade samarbetat under utredningen av ärendet. Prat Cartons begränsade deltagande i JMC:s möten från juni 1990 till mars 1991 och den omständigheten att Prat Carton inte varit "huvudman" borde emellertid ha motiverat en nedsättning av bötesbeloppet.

27 Klaganden anmärkte även på den totala bristen på insyn och motivering med avseende på beräkningen av den andel av böterna som motsvarade den överträdelse som tillskrivits Prat Carton.

28 Förstainstansrätten fastställde härvid följande:

"409 Enligt kommissionens förklaringar motsvarar de böter som sökanden ålagts 6 procent av sökandens respektive Prat Cartons omsättning år 1990 (9 procent av omsättningen för de företag som utgjort 'huvudmän', reducerat med en tredjedel på grund av att sökanden ansetts samarbetsvillig). Även om det i ett sådant fall är önskvärt att beslutet innehåller en mer utförlig motivering av den beräkningsmetod som använts finns det av ovan anförda skäl (se ovan punkt 351—353) inte anledning att godta sökandens argument att artikel 190 i fördraget har åsidosatts.

410 Det kan vidare erinras om (se ovan punkt 250) att kommissionen har styrkt att Prat Carton deltog i en samverkan kring priser och driftstopp från juni 1990 till februari 1991. Å andra sidan har det fastställts att kommissionen inte har haft tillräckliga bevis för att Prat Carton deltog i en samverkan kring marknadsandelar under samma period eller att företaget från halvårsskiftet 1986 till juni 1990 deltog i något av de moment som tillsammans utgör den överträdelse som beskrivs i artikel 1 i beslutet.

411 Med hänsyn till att Prat Carton endast deltog i vissa av de moment som överträdelsen utgörs av och under en kortare tid än kommissionen påstått finns det skäl att nedsätta det bötesbelopp som sökanden ålagts.

412 Eftersom ingen av de övriga grunder som sökanden har åberopat berättigar till en nedsättning av böterna fastställer förstainstansrätten inom ramen för sin fulla prövningsrätt detta bötesbelopp till 14 000 000 ecu."

## Överklagandet

29 Klaganden har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till förstainstansrätten om domstolen skulle anse att målet inte är färdigt för avgörande. Klaganden har även yrkat att beslutet skall ogiltigförklaras och i andra hand att bolagets böter skall nedsättas.

30 Klaganden har anfört fem grunder till stöd för sitt överklagande. Med dessa har klaganden i tur och ordning gjort gällande

— att förstainstansrätten gjorde en felaktig tolkning av beslutet i fråga om den överträdelse som företaget faktiskt påstods ha begått,

— att förstainstansrätten tolkade och tillämpade gemenskapsrätten felaktigt i fråga om påståendet att Sarriós deltagande i tillverkarnas möten hade haft en omedelbar konkurrensbegränsande verkan, vidare att förstainstansrätten inte beaktade att Sarrió inte hade genomfört överenskommelsen och slutligen att den betecknade överträdelsen felaktigt,

— att förstainstansrätten inte beaktade den bristfälliga motiveringen av hur böterna hade beräknats och att domskälen och domslutet motsäger varandra,

— att förstainstansrätten inte beaktade att det hade förekommit ett metodfel vid beräkningen av böterna, samt

— att domskälen och domslutet motsäger varandra i fråga om den nedsättning av böterna som beviljades.

*Den första grunden*

31 Som första grund har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten feltolkade beslutet när den i punkt 53 i den överklagade domen ansåg att kommissionen i beslutet inte påstod att företagen hade ägnat sig åt en direkt samordning av transaktionspriserna, utan att de hade kommit överens om de tillkännagivna priserna, vilket medförde en höjning av transaktionspriserna.

32 Enligt klaganden är det av särskild vikt att det vid undersökningen av en överträdelse av konkurrensreglerna görs åtskillnad mellan samordning av de tillkännagivna priserna och samordning av transaktionspriserna, vilket domstolen påpekade i sin dom av den 31 mars 1993 i de förenade målen C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 och C-125/85—C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mot kommissionen (REG 1993, s. I-1307; svensk specialutgåva, volym 14, s. 111).

33 Eftersom kommissionen ålade klaganden ett enda bötesbelopp för alla påtalade överträdelser borde detta belopp ha nedsatts, om det hade visats att bolaget hade ålagts böter för överträdelser som det inte hade begått. Enligt klaganden gjorde förstainstansrätten emellertid endast åtskillnad mellan den direkta och indirekta samordningen av de tillämpade priserna och den ansåg inte att det var nödvändigt att undersöka om det fanns någon bevisning rörande transaktionspriserna. Den prövade därmed inte heller om den överträdelse som klaganden hade begått faktiskt var mindre omfattande än vad kommissionen hade påstått.

34 Kommissionen har gjort gällande att överklagandet inte kan tas upp till sakprövning på denna grund. Klaganden har yrkat att den överklagade domen

skall upphävas på den grunden att det där fastställs att bolaget hade hållits ansvarigt för en överenskommelse som avsåg de tillkännagivna priserna och inte transaktionspriserna, vilket felaktigt skulle ha fastställts i beslutet. Detta innefattar enligt kommissionen en prövning som enbart avser de faktiska omständigheterna kring klagandens agerande. En sådan prövning omfattas inte av domstolens behörighet.

35 Domstolen anser att kommissionens invändning inte kan godtas. Klaganden har genom att göra gällande att förstainstansrätten feltolkade beslutet åberopat en rättsfråga som kan prövas i ett mål om överklagande.

36 I sak anser kommissionen att förstainstansrätten gjorde en riktig tolkning av beslutet. Det framgår av beslutet att prisöverenskommelserna återverkade på de priser som klaganden faktiskt tillämpade gentemot sina kunder (se punkt 101 i skälen och artikel 1 i beslutet samt punkterna 56, 57 och 60 i den överklagade domen), utan att det för den skull var helt uteslutet att det av kommersiella skäl kunde förekomma skillnader mellan de tillkännagivna priserna och de priser som tillämpades.

37 Domstolen konstaterar härvid att förstainstansrätten tolkade beslutet och bedömde omfattningen av den överträdelse som hade lagts klaganden till last mot bakgrund av både själva beslutet och dess motivering (se punkterna 51—53 i den överklagade domen).

38 Efter att ha gjort denna prövning drog förstainstansrätten slutsatsen att överträdelsen i fråga hade bestått i en samordning av katalogpriserna, men att denna hade haft till syfte att höja de priser som kunderna fakturerades (punkt 53 i den överklagade domen). Denna verkan hade klaganden vitsordat under sammanträdet vid förstainstansrätten (punkt 57 i den överklagade domen). Förstainstansrätten framhöll därför med rätta i punkt 57 i den överklagade domen att

"det helt skulle sakna betydelse att tillverkarna överenskom och fastställde enhetliga katalogpriser, om dessa priser inte hade någon verklig inverkan på transaktionspriserna".

39 Klagandens argument kan inte förta riktigheten av förstainstansrättens slutsats att det var katalogpriserna som hade fastställts gemensamt, även om överenskommelsen hade haft till syfte att åstadkomma enhetliga transaktionspriser. Klaganden har inte styrkt (och har inte ens försökt att styrka) att det finns motsägelser i domskälen eller att det med hänsyn till handlingarna i målet föreligger en materiellt oriktig bedömning, som skulle kunna medföra att själva domskälen i den överklagade domen blev ogiltiga.

40 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den första grunden.

*Den andra grunden*

41 Med den andra grunden har klaganden för det första invänt mot att förstainstansrätten underkände bolagets argument att det förhållandet att det hade deltagit i möten i olika organ som verkade inom PG Paperboard (en branschorganisation med huvudsakligen tillåtna syften) inte räckte för att styrka att det hade deltagit i en överenskommelse om bibehållande av marknadsandelar och samordnade driftstopp i syfte att kontrollera utbudet.

42 Klaganden anser att enbart det förhållandet att ett företag har deltagit i ett möte med ett konkurrensbegränsande syfte inte utgör ett agerande som kan medföra en påföljd och att det ankommer på kommissionen att bevisa att företaget har genomfört de beslut som antagits vid ett sådant möte. Företaget skulle åläggas en

orimlig bevisbörda om det krävdes att det bevisade att det faktiskt hade tagit avstånd från dessa beslut, det vill säga att det varken hade godkänt eller genomfört dem.

43 Klaganden har tillagt att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 118 i den överklagade domen fastställde att

"den omständigheten, att ett företag inte rättar sig efter resultaten av möten som haft ett uppenbart konkurrensbegränsande syfte, inte innebär att företagets ansvar på grund av att det har deltagit i överenskommelsen bortfaller, så länge det inte offentligt tagit avstånd från dessa mötens innehåll... Även om det antas att sökandens agerande på marknaden inte överensstämde med det överenskomna agerandet, påverkar detta inte på något sätt företagets ansvar för överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget".

44 Klaganden har vidare gjort gällande att det är riktigt att det följer av fast rättspraxis att enbart den omständigheten att ett företag har anslutit sig till ett avtal som har ett konkurrensbegränsande syfte räcker för att företaget skall anses ha överträtt artikel 85 i fördraget. Det går emellertid inte att hävda att ett företag som endast har anslutit sig till avtalet skall behandlas på samma sätt som ett företag som även har genomfört nämnda avtal. Förstainstansrätten underlät emellertid att i punkterna 115—118 i den överklagade domen beakta att det saknades bevis för att klaganden hade genomfört besluten om att stabilisera marknadsandelarna och att kontrollera utbudet, om så endast för att särskilja klagandens ansvar i överträdelsen från det ansvar som ålåg de företag som hade genomfört dessa beslut.

45 Slutligen har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten felaktigt ansåg att den överträdelse som bolaget hade påståtts vara skyldigt till hade bestått i att det hade deltagit i en överenskommelse, trots att den enda anmärkning som hade kunnat riktas mot bolaget var att det hade deltagit i ett informationsutbyte, vilket utgör en betydligt mindre allvarlig överträdelse.

46 Klaganden har i detta avseende bestritt förstainstansrättens argument att den grund under vilken bolaget hade gjort gällande att kommissionen hade gjort en felaktig bedömning av Fides system för informationsutbyte inte kunde tas upp till sakprövning, eftersom den hade åberopats för första gången i samband med repliken (se punkterna 155 och 156 i den överklagade domen). Klaganden har härvid hänvisat till punkt 46 i sin ansökan till förstainstansrätten.

47 Domstolen konstaterar i detta avseende att förstainstansrätten, efter att ha undersökt kommissionens handlingar i ärendet och särskilt de förklaringar som Stora Kopparbergs Bergslags AB (nedan kallat Stora) hade gjort, fastställde att kommissionen vederbörligen hade styrkt att deltagarna i PWG:s möten hade samverkat i fråga om såväl marknadsandelarna (punkterna 76—87 i den överklagade domen) som driftstoppen. Förstainstansrätten tillbakavisade den kritik som klaganden hade riktat särskilt mot Storas förklaringar (punkterna 107—113 i den överklagade domen).

48 Klaganden har inte ifrågasatt förstainstansrättens slutsats att företagen verkligen hade samverkat i båda de avseenden som nyss nämnts. Klagandens kritik rör i själva verket frågan om bolaget hade genomfört de konkurrensbegränsande besluten eller inte.

49 Förstainstansrätten konstaterade vid sin bedömning av de faktiska omständigheterna att kommissionen hade fastställt att överträdelsen hade bestått i en samverkan för att stabilisera marknadsandelarna och kontrollera utbudet och inte i själva genomförandet av samverkan samt att klaganden hade deltagit i denna samverkan. Förstainstansrätten kunde således med rätta anse att klagandens påståenden i fråga om bolagets verkliga agerande på marknaden saknade betydelse för frågan om bolagets ansvar för överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget (punkt 118 sista meningen i den överklagade domen).

50 Domstolen medger, liksom förstainstansrätten gjorde, att ett företags deltagande i möten som har ett konkurrensbegränsande syfte objektivt medför att en

överenskommelse uppstår eller förstärks och att den omständigheten att ett företag inte rättar sig efter resultaten av dessa möten inte innebär att företagets ansvar på grund av att det har deltagit i överenskommelsen bortfaller, så länge det inte offentligt tagit avstånd från dessa mötens innehåll. Det framgår av den överklagade domen att det vid förstainstansrätten inte företeddes några bevis för ett sådant offentligt avståndstagande.

51 Domstolen anser således, mot bakgrund av den överträdelse som klaganden ålades böter för, att de påståenden som klaganden gjorde vid förstainstansrätten om bolagets verkliga agerande på marknaden var verkningslösa och att det därför saknas anledning att kritisera förstainstansrätten för att den inte beaktade dessa påståenden vid bedömningen av bolagets ansvar. Under alla omständigheter fastställde förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt dels att det aldrig hade påståtts att samverkan kring marknadsandelarna hade medfört en fullständig frysning av dessa, dels att det före år 1990 inte hade varit nödvändigt med samordnade driftstopp på grund av den starka efterfrågan. Enligt förstainstansrätten utgjorde således den omständigheten att Sarrió under åren 1990 och 1991 inte hade genomfört tillfälliga driftstopp inte på något sätt bevis för att bolaget inte hade haft något med den påtalade samverkan att göra (punkt 117 i den överklagade domen).

52 Vad slutligen beträffar anmärkningen att förstainstansrätten felaktigt fastställde att grunden att kommissionen hade gjort en oriktig bedömning av Fides system för informationsutbyte inte kunde tas upp till sakprövning, finner domstolen, som kommissionen påpekade, att punkt 46 i ansökan (som klaganden har hänvisat till) inte avser någon bedömning från kommissionens sida i detta avseende, utan ger uttryck för klagandens ståndpunkt att informationsutbytet och samordningen av de tillkännagivna priserna borde ha ålagts mildare påföljder än samordningen av transaktionspriserna.

53 Härav följer att överklagandet inte kan vinna bifall på den andra grunden.

*Den tredje grunden*

54 Under den tredje grunden har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den underlät att ogiltigförklara beslutet på grund av bristande motivering, trots att förstainstansrätten i punkt 347 i den överklagade domen hade konstaterat att kommissionen i beslutet inte hade redogjort för de omständigheter som den genomgående hade beaktat när den fastställde böterna.

55 Klaganden har tillagt att sådana uppgifter — enligt fast rättspraxis, som förstainstansrätten erinrade om i punkt 350 i den överklagade domen — skall ingå i själva beslutet, och hänsyn kan inte, förutom i särskilda fall, tas till förklaringar som kommissionen i efterhand lämnar till pressen eller under förfarandet vid förstainstansrätten. Förstainstansrätten konstaterade i samma punkt 350 just att kommissionen under sammanträdet hade medgett att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet redogjorde för uppgifterna i fråga. Förstainstansrätten kunde under dessa omständigheter inte ta hänsyn till "att kommissionen under domstolsförfarandet [hade] visat sig villig att lämna alla upplysningar som [var] av relevans för hur böterna [hade] beräknats" (punkt 353 i den överklagade domen).

56 Klaganden har även gjort gällande att det var fel av förstainstansrätten att beakta att kommissionen, när den fattade sitt beslut, ännu inte kände till den tolkning som förstainstansrätten, i fråga om vilka krav som skall gälla för beräkning av böter enligt artikel 190 i EG-fördraget (nu artikel 253 EG), gjorde i domarna i de ovannämnda målen Tréfilunion mot kommissionen, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen och Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (nedan kallade domarna i armeringsstålmålen), vilka det erinrades om i punkt 351 i den överklagade domen, samt att beslutets motivering var jämförbar med motiveringen i tidigare kommissionsbeslut (punkt 353 i den överklagade domen).

57 Enligt klaganden är denna ståndpunkt oriktig i rättsligt hänseende. Det förhållandet att motiveringsskyldighetens omfattning ännu inte hade klargjorts av förstainstansrätten innebar inte att denna skyldighet inte gällde för kommissionen. Förstainstansrätten kunde dessutom inte först fastställa regler med giltighet framåt i tiden för att sedan underlåta att omedelbart tillämpa dessa på det fall som den hade att ta ställning till. Därigenom upprätthöll förstainstansrätten verkningarna av ett kommissionsbeslut som rätten själv hade konstaterat var otillräckligt motiverat.

58 Enligt kommissionen kan överklagandet inte tas upp till sakprövning på den tredje grunden. Den har hänvisat till domstolens dom av den 17 juli 1997 i mål C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen (REG 1997, s. I-4411, punkt 31), av vilken framgår att det inte ankommer på domstolen, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, att göra en skälighetsbedömning som ändrar den bedömning som förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt har gjort av det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt gemenskapsrätten.

59 Kommissionen har tillagt att den har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fastställer böter (se domen i det ovannämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkterna 32 och 33). Detta gör det möjligt att undvika att företagen i förväg kan få kännedom om det exakta bötesbelopp som de riskerar att åläggas om de agerar på ett otillåtet sätt, vilket skulle förmå dem att utifrån rent ekonomiska överväganden agera på ett tillåtet eller otillåtet sätt (se förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59).

60 Enligt kommissionen är punkterna 349—353 i den överklagade domen överflödiga, eftersom det i dessa punkter erinras om följderna av domarna i armeringsstålmålen. Kommissionen anser för övrigt att klaganden har tolkat dessa domar på ett felaktigt sätt. I dessa domar, liksom i den överklagade domen,

efterlyste förstainstansrätten en större öppenhet i redovisningen av vilken beräkningsmetod som använts. Detta innebar inte att förstainstansrätten jämställde den bristande öppenheten med en bristande motivering av beslutet. Förstainstansrättens ställningstagande följer möjligen av principen om god förvaltningssed, men sådana överväganden kan inte i sig utgöra grund för ogiltigförklaring av beslutet.

61 Domstolen avser först att redogöra för de olika delarna i det resonemang som förstainstansrätten förde vid bedömningen av grunden att motiveringsskyldigheten beträffande beräkningen av böterna hade åsidosatts.

62 Förstainstansrätten erinrade inledningsvis i punkt 341 i den överklagade domen om att skyldigheten att motivera ett individuellt beslut enligt fast rättspraxis har till syfte att göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörda parten tillräckliga upplysningar för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett fel som gör det möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se särskilt, förutom den rättspraxis som förstainstansrätten hänvisade till, dom av den 15 april 1997 i mål C-22/94, Irish Farmers Association m.fl., REG 1997, s. I-1809, punkt 39).

63 Förstainstansrätten preciserade därefter i punkt 342 i den överklagade domen att, när det som i förevarande fall är fråga om ett beslut varigenom flera företag åläggs böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, omfattningen av motiveringsskyldigheten skall bedömas särskilt mot bakgrund av att överträdelsens svårighetsgrad beror på ett stort antal faktorer, såsom de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, dess sammanhang och böternas avskräckande verkan, och detta utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som måste tas i beaktande (domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54).

64 I detta avseende påpekade förstainstansrätten följande i punkt 348 i den överklagade domen:

"Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet [innehåller] punkterna 169—172 i övervägandena i beslutet tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264)."

65 I punkterna 349—353 i den överklagade domen modifierade emellertid förstainstansrätten, på ett något tvetydigt sätt, räckvidden av konstaterandet i punkt 348.

66 Det framgår av punkterna 349 och 350 i den överklagade domen att beslutet inte innehåller de exakta uppgifter som kommissionen genomgående beaktade när den fastställde bötesbeloppen. Detta trots att det rörde sig om uppgifter som kommissionen kunde lämna ut och som skulle ha gjort det möjligt för företagen att lättare bedöma huruvida kommissionen hade gjort fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet samt huruvida detta belopp var motiverat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. Förstainstansrätten tillade i punkt 351 i den överklagade domen att det framgår av domarna i armeringsstålmålen att det är önskvärt att företagen erhåller närmare upplysningar om hur de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

67 Förstainstansrätten fastslog slutligen i punkt 353 i den överklagade domen att "bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats" var befogad med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det

enskilda fallet, det vill säga att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen och att domarna i armeringsstålmålen innebar ny rättspraxis beträffande tolkningen av artikel 190 i fördraget.

68 Innan det mot bakgrund av klagandens argument prövas huruvida förstainstansrätten gjorde en välgrundad bedömning i fråga om vilka följder det skulle kunna få för motiveringsskyldigheten att kommissionen under domstolsförfarandet hade lämnat ut de uppgifter som beaktats vid beräkningen, och att domarna i armeringsstålmålen innebar ny rättspraxis, skall det prövas huruvida den motiveringsskyldighet som föreskrivs i artikel 190 i fördraget innebär att kommissionen — utöver de uppgifter som låg till grund för bedömningen av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet — var skyldig att i beslutet inkludera en mer detaljerad redogörelse för hur böterna hade beräknats.

69 Domstolen påpekar härvid att förstainstansrätten är behörig i två avseenden när det gäller talan som väcks mot kommissionens beslut att ålägga företag böter för överträdelse av konkurrensreglerna.

70 För det första är förstainstansrätten behörig att pröva beslutens lagenlighet enligt artikel 173 i EG-fördraget (nu artikel 230 EG i ändrad lydelse). Vid denna prövning skall förstainstansrätten särskilt kontrollera att motiveringsskyldigheten enligt artikel 190 i fördraget, vars åsidosättande innebär att beslutet kan ogiltigförklaras, har iakttagits.

71 För det andra är förstainstansrätten behörig att inom ramen för sin fulla prövningsrätt enligt artikel 172 i EG-fördraget (nu artikel 229 EG) och artikel 17 i förordning nr 17 pröva huruvida bötesbeloppet är lämpligt. Det kan vid den sistnämnda prövningen finnas skäl att begära in och beakta sådana kompletterande upplysningar som inte i sig måste finnas med i beslutet för att motiveringsskyldigheten i artikel 190 i fördraget skall anses vara uppfylld.

72 Vad beträffar kontrollen av att motiveringsskyldigheten har iakttagits kan det erinras om att det i artikel 15.2 andra stycket i förordning nr 17 föreskrivs följande: "När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått."

73 Enligt den rättspraxis som åberopas i punkterna 341 och 342 i den överklagade domen är det väsentliga formkrav som motiveringsskyldigheten utgör uppfyllt om kommissionen i sitt beslut har redovisat de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet. Om sådana uppgifter saknas är beslutet ogiltigt på grund av bristande motivering.

74 Det var riktigt av förstainstansrätten att i punkt 348 i den överklagade domen fastställa att kommissionen hade uppfyllt dessa krav. Det kan konstateras, såsom förstainstansrätten gjorde, att det i punkterna 167—172 i skälen till beslutet redogörs för de kriterier som kommissionen använde vid beräkningen av böterna. Punkt 167 rör särskilt överträdelsens varaktighet. I denna, samt i punkt 168, redovisas även de överväganden som låg till grund för kommissionens bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och dess uppskattning av den allmänna bötesnivån. Punkt 169 innehåller de uppgifter som kommissionen beaktade när den fastställde de böter som skulle åläggas varje företag, och i punkt 170 utpekas de företag som skulle betraktas som "huvudmän" för överenskommelsen och som bar ett särskilt ansvar i förhållande till de andra företagen. Slutligen fastställs i punkterna 171 och 172 vilka följder det skulle få för bötesbeloppet att olika tillverkare hade samarbetat med kommissionen vid undersökningen för att fastställa de faktiska omständigheterna eller genom sina svar på meddelandet om anmärkningar.

75 Den omständigheten att kommissionen därefter lämnade närmare upplysningar (såsom företagens omsättning eller den av kommissionen fastställda procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppet) vid en presskonferens eller under domstolsförfarandet kan inte förta riktigheten av det som förstainstansrätten fastställde i punkt 348 i den överklagade domen. Om den som har fattat ett

omtvistat beslut lämnar kompletterande förklaringar till en motivering som redan i sig är tillräcklig, omfattas inte dessa av motiveringsskyldigheten i strikt mening. De kan emellertid vara till hjälp vid gemenskapsdomstolarnas interna kontroll av skälen till beslutet, genom att de gör det möjligt för institutionen att mer ingående redogöra för de skäl som ligger till grund för beslutet.

76 Kommissionen skulle självfallet inte kunna avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler. Den kan emellertid förse beslutet med en motivering som går utöver de krav, som det erinras om i punkt 73 i denna dom, bland annat genom att redovisa de sifferuppgifter som — i synnerhet beträffande den eftersträvade avskräckande verkan — varit vägledande vid den skönsmässiga bedömningen när det gällt att fastställa de böter som har ålagts ett flertal företag, vilka i olika hög grad har deltagit i överträdelsen.

77 Det kunde vara önskvärt att kommissionen utnyttjade denna möjlighet så att företagen mer i detalj kunde få reda på hur de böter som ålagts dem har beräknats. På ett mera allmänt sätt kunde detta bidra till en ökad insyn i det administrativa förfarandet och underlätta förstainstansrättens utövande av sin fulla prövningsrätt. Det skall inom ramen för denna vara möjligt för förstainstansrätten att pröva — förutom det ifrågasatta beslutets lagenlighet — huruvida de ålagda böterna är lämpliga. Denna möjlighet kan emellertid inte ändra omfattningen av de krav som följer av motiveringsskyldigheten, vilket kommissionen också har påpekat.

78 Förstainstansrätten kunde följaktligen inte, utan att åsidosätta artikel 190 i fördraget, i punkt 352 i den överklagade domen fastställa att "kommissionen [skall], om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet". Förstainstansrätten kunde inte heller utan att motsäga sina egna domskäl, efter att i punkt 348 i den överklagade domen ha konstaterat att beslutet innehöll "tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid

bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått", i punkt 353 i den överklagade domen hänvisa till "bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats".

79 Förstainstansrättens felaktiga rättstillämpning i det avseendet är emellertid inte av sådan art att den kan medföra att den överklagade domen upphävs, eftersom det med hänsyn till vad som anförts ovan kan konstateras att förstainstansrätten rättsenligt — oaktat punkterna 349—353 i den överklagade domen — underkände klagandens grund att skyldigheten att motivera beräkningen av böterna hade åsidosatts.

80 Eftersom det enligt motiveringsskyldigheten inte krävdes att kommissionen i beslutet skulle redovisa de sifferuppgifter som använts vid beräkningen av böterna, saknas det anledning att pröva de olika invändningar som klaganden har framfört på grundval av detta oriktiga antagande.

81 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den tredje grunden.

*Den fjärde grunden*

82 Klagandens fjärde grund avser bristande motivering. Klaganden har för det första gjort gällande att förstainstansrätten endast gjorde en abstrakt bedömning av anmärkningen att kommissionen hade fastställt böterna i ecu och att de företag vars nationella valuta hade sjunkit i värde mellan åren 1990 (det referensår som kommissionen hade valt för att fastställa bötesbeloppet) och 1994 (det år då

beslutet antogs) hade särbehandlats. Vidare har klaganden påstått att förstainstansrätten inte prövade anmärkningen att kommissionens metod för att beräkna bötesbeloppet inte var korrekt, eftersom kommissionen hade beaktat omsättningen för det sista helår under vilket överträdelsen pågick (omräknad i ecu med tillämpning av den genomsnittliga växelkursen för detta år) i stället för omsättningen för det räkenskapsår som föregick antagandet av beslutet, vilket är det räkenskapsår som avses i 15.2 i förordning nr 17 när det gäller gränsen på tio procent av det bötfällda företagets omsättning.

83 Klaganden har tillagt att valet av omsättningen för det sista år under vilket överträdelsen pågick innebar att det inte i samtliga fall kunde säkerställas att böterna stod i proportion till överträdelsens svårighetsgrad och till de bötfällda företagens ekonomiska styrka, särskilt på grund av växelkursförändringarna.

84 Domstolen konstaterar härvid att punkterna 392—404 i den överklagade domen rör just det förhållandet att kommissionen hade fastställt böterna i ecu och frågan om kommissionen eventuellt hade gjort åtskillnad mellan de företag som hade deltagit i samma överenskommelse. Anmärkningen om bristande motivering kan följaktligen inte godtas.

85 Vad beträffar frågan om det är tillåtet att använda två referensår, det ena vid fastställelsen av det högsta bötesbeloppet och det andra vid bedömningen av vilken storlek och ekonomisk styrka företaget hade när överträdelsen begicks anmärker domstolen att den gräns som föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 för böter som överskrider en miljon beräkningsenheter och som motsvarar "tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning" hänför sig till det räkenskapsår som föregick den dag då beslutet antogs, vilket förstainstansrätten påpekade i punkt 402 i den överklagade domen. Det är för övrigt följdriktigt att hänvisa till

detta räkenskapsår när det gäller att fastställa det högsta bötesbeloppet som kan åläggas ett företag som har överträtt konkurrensreglerna.

86 När det gäller att bedöma vilken storlek och ekonomisk styrka ett företag hade när överträdelsen begicks skall omsättningen för denna period användas som utgångspunkt. Således skall de växelkurser som då gällde användas och inte de växlingskurser som gällde när beslutet om att ålägga böter fattades. Om så inte vore fallet, skulle de deltagande företagens respektive storlek bli felaktig genom beaktande av omständigheter som är ovidkommande och slumpartade, exempelvis utvecklingen av nationella valutors värde under en senare period (se dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 165).

87 I förevarande fall har klaganden inte visat på vilket sätt förstainstansrätten skulle ha åsidosatt förordning nr 17 eller allmänna rättsprinciper genom att inte underkänna kommissionens beräkningsmetod, som grundades på omsättningen för det sista helår under vilket överträdelsen pågick.

88 För det första är det enligt förordning nr 17 inte förbjudet att fastställa böterna i ecu. Vidare hade kommissionen — vilket förstainstansrätten konstaterade i punkterna 395—399 i den överklagade domen — använt en enda och samma metod för att beräkna de böter som hade ålagts de företag som hade deltagit i en och samma överträdelse. Denna metod hade gjort det möjligt för kommissionen att bedöma varje företags storlek och ekonomiska styrka samt överträdelsens omfattning med hänsyn till det verkliga ekonomiska läge som rådde när överträdelsen begicks.

89 Slutligen utgör valutakursförändringar en risk som kan medföra såväl för- som nackdelar. Företagen stöter vanligtvis på denna risk i sin affärsverksamhet och förekomsten av den är inte i sig sådan att ett bötesbelopp som lagenligt fastställts med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad och omsättningen under det sista år

under vilket överträdelsen pågick blir olämpligt. Det högsta bötesbelopp som fastställs i enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 i förhållande till omsättningen för det räkenskapsår som föregick beslutet, begränsar eventuella skadliga följder av valutakursförändringar.

90 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den fjärde grunden.

*Den femte grunden*

91 Med den femte grunden har klaganden gjort gällande att förstainstansrätten inte nedsatte böterna i tillräcklig utsträckning mot bakgrund av vad den fastställde i fråga om dotterbolaget Prat Cartons deltagande i överenskommelsen.

92 När förstainstansrätten fastställde böterna till 14 miljoner ecu måste den enligt klaganden ha använt en annan beräkningsmetod än den som kommissionen hade använt, med hänsyn till de rättelser som den gjorde vad avsåg varaktigheten av den överträdelse som Prat Carton hade begått och omfattningen av detta bolags deltagande i samverkan (enligt klaganden deltog Prat Carton endast marginellt). Detta medförde att förstainstansrätten gjorde åtskillnad mellan de olika företag som varit inblandade i överenskommelsen.

93 Om förstainstansrätten hade använt kommissionens beräkningsmetod skulle bötesbeloppet ha blivit 250 000 ecu lägre, med hänsyn till de rättelser som den gjorde vad avsåg Prat Cartons inblandning i överträdelsen.

94 Kommissionen har inte bestritt den ytterligare nedsättning som en tillämpning av dess beräkningsmetod skulle ha medfört, men har gjort gällande att fastställelsen av böterna omfattas av förstainstansrättens fulla prövningsrätt.

95 I detta avseende framgår det av punkt 250 i den överklagade domen att förstainstansrätten ansåg att kommissionen endast hade styrkt Prat Cartons deltagande i överträdelsen vad avsåg samverkan kring priser och driftstopp (men inte samverkan i syfte att frysa marknadsandelarna) och att bolaget endast hade deltagit under perioden mellan juni 1990 och februari 1991. Förstainstansrätten fastställde även följande:

"411 Med hänsyn till att Prat Carton endast deltog i vissa av de moment som överträdelsen utgörs av och under en kortare tid än kommissionen påstått finns det skäl att nedsätta det bötesbelopp som sökanden ålagts.

412 Eftersom ingen av de övriga grunder som sökanden har åberopat berättigar till en nedsättning av böterna fastställer förstainstansrätten inom ramen för sin fulla prövningsrätt detta bötesbelopp till 14 000 000 ecu."

96 Det skall erinras om att det inte ankommer på domstolen, när den prövar rättsfrågor i ett mål om överklagande, att göra en skälighetsbedömning som ändrar den bedömning som förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt har gjort av det bötesbelopp som ett företag har ålagts på grund av att det har överträtt gemenskapsrätten (domen i det ovannämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkt 31).

97 När förstainstansrätten med stöd av sin fulla prövningsrätt fastställer de böter som skall åläggas företag som har deltagit i en överenskommelse eller ett

samordnat förfarande som strider mot artikel 85.1 i fördraget, får den emellertid inte göra åtskillnad mellan dessa olika företag.

98 I förevarande fall är det ostridigt att kommissionen hade fastställt böterna för samtliga företag som varit inblandade i överträdelsen enligt en beräkningsmetod som inte ifrågasattes av förstainstansrätten. Om förstainstansrätten hade för avsikt att med avseende på klaganden särskilt avvika från denna metod eller från vissa av kommissionens beräkningar, skulle den ha varit tvungen att ange skälen till detta i den överklagade domen.

99 Domstolen finner således att det är styrkt att förstainstansrätten åsidosatte likabehandlingsprincipen i punkt 412 i den överklagade domen och att överklagandet skall bifallas på den femte grunden.

100 Av det ovan anförda följer att överklagandet skall bifallas beträffande punkt 412 och punkt 2 i domslutet i den överklagade domen.

101 Enligt artikel 54 första stycket i EG-stadgan för domstolen skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande om överklagandet är välgrundat. Den kan då slutligt själv avgöra målet, om det är färdigt för avgörande, eller

återförvisa det till förstainstansrätten för avgörande. Eftersom målet är färdigt för avgörande, skall domstolen slutligt avgöra vilket bötesbelopp som skall åläggas klaganden.

## Yrkandet om ogiltigförklaring

102 Domstolen finner att klagandens böter skall fastställas till 13 750 000 euro, med hänsyn till punkterna 282—411 i den överklagade domen och särskilt till den omständigheten att Sarrió endast kan hållas ansvarigt för en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget när det gäller en samverkan kring priserna och driftstoppen och endast för perioden mellan juni 1990 och februari 1991.

## Rättegångskostnader

103 Enligt artikel 122 första stycket i domstolens rättegångsregler skall domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet bifalls och domstolen avgör målet slutligt. Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 skall tillämpas i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats.

104 Eftersom merparten av de grunder som klaganden har anfört till stöd för sitt överklagande har underkänts, skall klaganden bära sin egen rättegångskostnad samt ersätta två tredjedelar av kommissionens rättegångskostnad i denna instans.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

följande dom:

1) Punkt 2 i domslutet i förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-334/94, Sarrió mot kommissionen, upphävs.

2) Sarrió SA:s böter fastställs till 13 750 000 euro.

3) Överklagandet ogillas i övrigt.

4) Sarrió SA skall bära sin egen rättegångskostnad samt ersätta två tredjedelar av kommissionens rättegångskostnad i denna instans.

5) Europeiska gemenskapernas kommission skall bära en tredjedel av sin rättegångskostnad i denna instans.

La Pergola Wathelet Edward

Jann Sevón

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 november 2000.

R. Grass

Justitiesekreterare

A. La Pergola

Ordförande på femte avdelningen